

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Radosay Dénes*

Cím: *A hatvanéves Gerevich professzor*

Forrás:

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Gerevich Tibor

Idő

1932

Személy

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

A hatvanéves Gerevich professzor

Meghitt beszélgetés a tudóssal művészetről, közéletről és élete legholdogabb pillanatáról

Szerdán délután ünnepelte az Archeológiai és Művészettörténeti Társulat hatvan éves elnökét, Gerevich Tibor professzort. A kiváló professzor Kassán nevelkedett, a legszebb magyar Dóm városában. Egyetemi hallgató korában az Eötvös-Kollégium tagja lett, ahol közismert kiváló tudósok voltak szakvezető tanárai, Gombócz Zoltán, Horváth János, Jean Tharaud, évfolyamtársai pedig a magyar szellemi életnek szintén elismert nagyságai, mint Szekfű Gyula, Kodály Zoltán és Szabó Dezső. Egyetemi tanulmányai elvégzése után Olaszországban két és Németországban egy évet tölt, majd hazatérve, Pasteiner professzor tanársegédje lesz s 26 éves korában habilitálja az egyetem az olasz művészet magántanáráként. Rövidesen osztályigazgatója lesz a Magyar Nemzeti Múzeumnak, majd igazgatója a Római Magyar Történeti Intézetnek, itt szervezi meg a magyar Akadémiát. 1924-ben nevezik ki a Pázmány Péter Tudományegyetem rendes tanárává és ugyancsak professzorrá négy év múlva a római egyetem akkor

alapított magyar tanszékére. A két tanszék közül a budapestit tartotta meg.

Sok kiváló tudományos érdem jelöli élete pályáját. Ő dolgozott legtöbbet az olasz-magyar kulturális barátság létrejöttén, ő volt ott a párisi béketárgyalásoknál, hogy megvédje sok éven keresztül a világháborús győzöktől a magyar műkincseket. Így akadályozta meg azt is, hogy a régi magyar műkincsekben leggazdagabb egyházi gyűjtemény, az Ipolyi-gyűjtemény külföldre kerüljön. Gazdag élete során számos külföldi és hazai tudományos társaságnak lett tagja és elnöke, 1930-ban pedig a világhírű műtörténész-szel, Adolfo Venturival együtt tett javaslatot a brüsszeli nemzetközi művészettörténeti kongresszuson Nemzetközi Művészettörténeti Szövetség alakítására, mely első titkárává választotta.

Tudományos munkássága, könyvei, cikkei, tanulmányai, magyar, olasz és német nyelven láttak napvilágot. Első kutatásait a bolognai és ferrarai művészetek körében végezte, majd a világháború után kezdett mind többet és többet foglalkozni a régi magyar művészet eléggé elhanya-

golt ügyével. Alapos kutatásai, rendszerető összefoglaló munkái, főleg az olasz és magyar művészet kapcsolatait firtatta. Ezekről a tanulmányairól tesz bizonyosságot legnagyobb és hézagpótló munkájával a románkori magyar művészetek történetével, melynek emlékei között való jártasságát saját kutatásai és nagyhirű ásatásai, mint az esztergomi vár, s a székesfehérvári bazilika alapjai biztosították.

Megkérjük a jubiláló professzort, hogy számoljon be gazdag élete során szerzett értékes tapasztalatairól, érdekes emlékeiről. Mindenekelőtt a hála szavával emlékezik meg azokról, akiknek első tudományos utmutatásait köszönhette, s azokról, akik kutatásai közben is segítségére voltak. Így Pasteiner Gyuláról, Hampel Józsefről, Fraknoi Vilmosról, Berzeviczy Albertől, Kuzsinszky Bálintról, Csánky Dezsőről, gróf Klebelsberg Kunóról, s Hóman Bálintról, akinek nemcsak sok munkaalkalmat, buzdítást és irányítást köszönhet, hanem aki állandóan segítette munkájában, Csernoch Jánosról, Serédi Jusztiniánról. A hálával emlékező szavak között csoportosul a magyar történeti kutatás élcsapata.

Tudományos elveiről a következőket mondja a professzor:

— Tudományos munkásságom során és szerény közéleti tevékenységemmel mindig hármas célt tartottam szem előtt: Igyekeztem a magyarságot, az európai gondolatot, a katolikus egyházat és vallást szolgálni. A szakmám, a művészettörténet olyan, hogy e három nagy élet- és lélekformáló tényező nemcsak hogy megfér

egymással, hanem egymást segíti és tudományos uton is tökéletesen összeegyeztethető.

A legszívesebben talán tanítványairól emlékezik. Közel négy évtizede gyakorolja tanári hivatását s bár az élet sok más kötelességet rótt reá, — mint vallja — a legboldogabbnak mindig a katedrán érezte magát. Büszke tanítványaira, akik közül sokan már kiváló eredményeket értek el a hazai művészettörténet szolgálatában s akik közül nem egy fontos helyen tölti be hivatását.

Egyforma érdeklődéssel és lelkesedéssel foglalkozik a régi és a mai művészetekkel egyaránt. A mai magyar művészet helyzetére kerülve sor a következőket mondja:

— A mult mellett érdekel az élő művészet is és nézetem szerint a kettőt nem lehet különböző szempontok szerint nézni és tárgyalni. Esztétikai alapelvem, hogy nem az irányok teszik a művészetet, a művészeteknek korokon és irányokon belül csak egy kritériuma lehet: csak jó és rossz művészet, művészet és nemművészet van. Örömmel emlékszem vissza azokra az évekre, amelyeket a római magyar akadémia első alapító nagy művészeinek, a felejthetetlen Aba-Nováknak, Szönyi-nak, Molnár C. Pálnak, Pátzaynak, Borberekinak, Kontuly-nak és a mai magyar művészet annyi kiválóságának társaságában együtt töltöttem. Mélyen áthat az a meggyőződés — folytatja beszámolóját Gerevich Tibor —, hogy mai művésztünk nemzetközi viszonylatban is az első közé tartozik.

Ismét a régiekre fordítva a szót kifejti, hogy elsőrendű tudományos programjának tartja kimutatni a régi magyar művészet minden jellegzetességét, európai kapcsolatai ellenére is határozottan megnyilatkozó magyarságát. Sohasem itéli a műalkotásokat öncéluaknak; mindig a kort és a nemzet lelkét kutatja.

A tudós professzor egyik legnagyobb hatású munkása az olasz-magyar barátság létrehozásának és megszilárdításának. *Mussolini is barátságával tüntette ki s ő volt hazánkban az első, aki a nagy olasz államférfivel még kormányra lépte előtt interjút csinál az „Uj nemzedék” számára.* Első kritikai cikke a „Nemzeti Ujság” elődjének, az „Alkotmány”-nak, hátsójain látott napvilágot s azóta is számos tanulmánya, vezércikke, tudósítása jelent meg a „Nemzeti Ujság”-ban.

Párbeszéd végére érve utolsó kérdésünkre így válaszol Kassa nagy neveltje:

— Életem legboldogabb pillanata az volt, amikor a belvederei döntés után a magyar rádióban az olasz követség palotája előtt ujjongó, majd a német követség elé vonuló tömeg előtt a rádió mikrofonjába olasz nyelven meghatva jelenthettem be Rákóczi városának, az én kedves Kassámnak, a legszebb magyar Dóm őrzőhelyének örökre való visszacsatolását.

Igy számol be röviden *Gerevich* professzor hatvan esztendő értékes tudományos munkájáról. Eredményeit jól ismerik azok, akik ismerőik a magyar műveltség állandó alakulásának is. A jubileum alkalmából egy kívánsággal köszönhetjük a tudóst: gazdag műveinek sora, megírásra váró tanulmányai, vessenek továbbra is mindig tiszta fényt a magyar művészettörténet sokszor nehéz kérdéseire.

RADOCSAY DÉNES